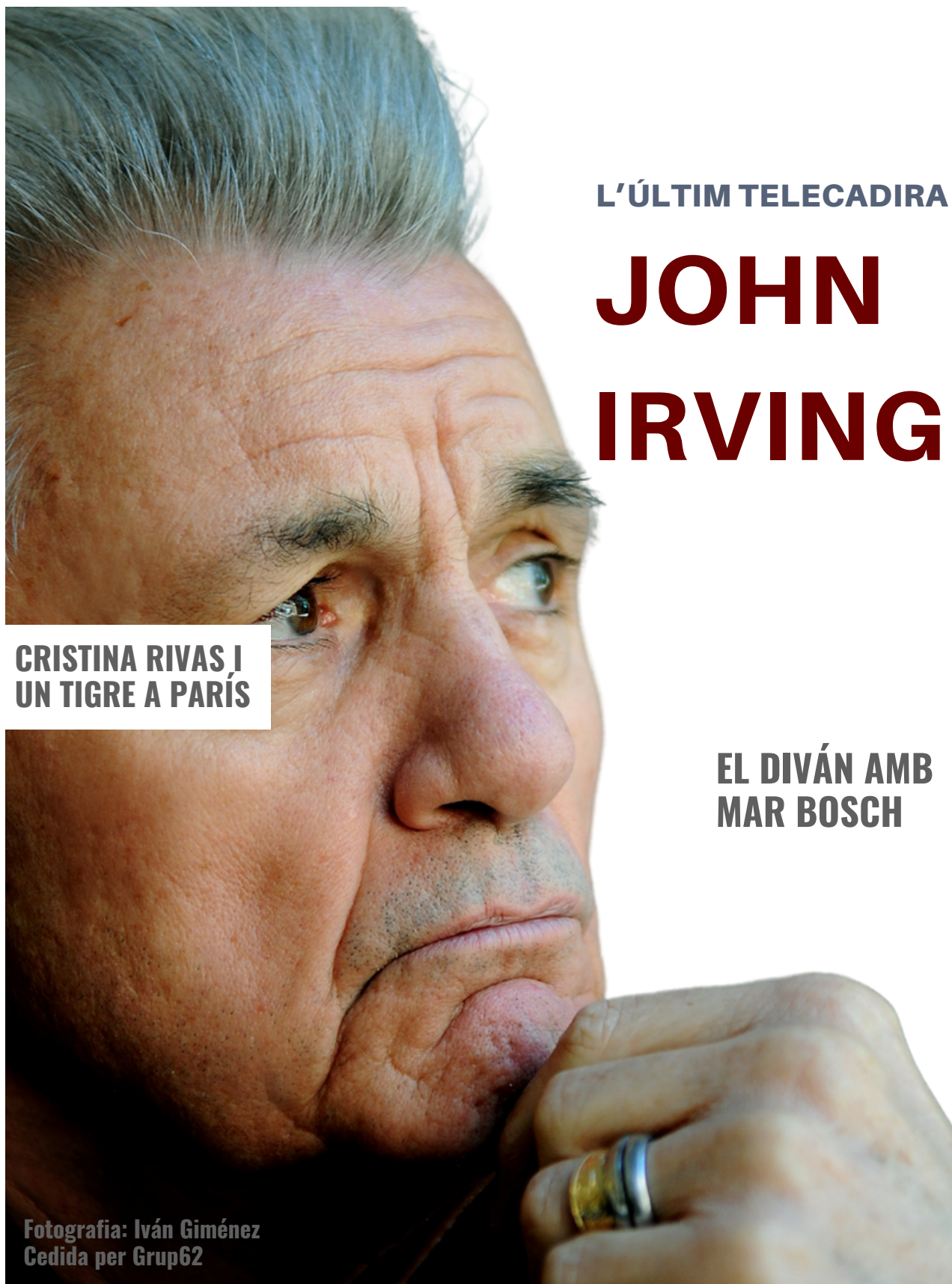

L'illa dels llibres

Actualitat literària

NÚMERO 22

L'ÚLTIM TELECADIRA

JOHN IRVING

07 CRISTINA RIVAS I
UN TIGRE A PARÍS

EL DIVÁN AMB **15**
MAR BOSCH

NOVEMBRE 2023

Fotografia: Iván Giménez
Cedida per Grup62

HARUKI MURAKAMI, LAURA GOST, LLUÍS VALERIO, TSITSI DANGAREMBGA, MARTÍ GIRONELL, JORDI SOLÉ, FESTIVAL 42, SONSOLES ÒNEGA, EDITORIAL JOVENTUT.....

CONTINGUTS

03 JOHN IRVIN I EL DARRER
TELECADIRA

7 CRISTINA RIVAS I UN
TIGRE A PARÍS

15 EL DIVAN AMB
MAR BOSCH

L'illa Llibres

 INFO@ILLADESLLIBRES.COM

 WWW.ILLADESLLIBRES.COM

DIRECCIÓ JORDI MILIAN

NOTA DE L'EDITOR

Al novembre L'Illa dels Llibres celebrem el nostre aniversari. Sumem 17 anys d'actualitat literària i amb la mateixa passió i vocació que el primer dia.

El nou lliurament de la revista digital de L'Illa dels Llibres recollim les reflexions literàries de John Irving arran de la publicació de la novel·la "L'últim telecadira". Sempre és un luxe escoltar les paraules d'un dels grans autors nord-americans.

L'escriptor i periodista Martí Gironell analitza la novel·la "L'any que vaig estimar a Ava Gardner" (Columna) de Jordi Solé.

Recordem l'obra de Haruki Murakami i algunes reflexions al voltant de la literatura i fem balanç del Festival 42 celebrat a Barcelona.

També parlem de premis com el Planeta 2023 a Sonsoles Ónega i el premi Proa de Novel·la a Laura Gost. Sense oblidar-nos del Premi Veu Lliure que atorga el PEN Català, lliurat a l'escriptora i cineasta zimbabuesa Tsitsi Dangarembga.

Entrevistem a l'escriptora i periodista Cristina Rivas, autor de la novel·la "Un tigre a París" i a l'espai El Divan de L'Illa dels Llibres convidem a l'escriptora Mar Bosch.

JORDI MILIAN
Director de L'Illa dels Llibres

06 HARUKI MURAKAMI, EL
CORREDOR DE FONDS DE LA
LITERATURA
CONTEMPORÀNIA

10 LAURA GOST, PREMI PROA DE
NOVEL·LA

17 SONSOLES ÓNEGA, PREMI PLANETA 2023

18 UN PETÓ DE PEL·LÍCULA, PER MARTÍ
GIRONELL

EL GREMI D'EDITORS PREMIA EL MUNICIPI DE CALONGE PER LA SEVA DEFENSA DE LES LLIBRERIES I ELS LLIBRES

DES DE L'ANY 2021, LA POBLACIÓ CATALANA ÉS LA PRIMERA BOOK TOWN ESTABLE DE CATALUNYA

Calonge i Sant Antoni s'han consolidat com un referent de la cultura i el llibre a Catalunya. Durant l'any el municipi organitza diferents activitats i certàmens relacionats amb el món literari com presentacions de llibres, concerts literaris, maridatges de literatura i vi i visites guiades a les diferents llibreries entre d'altres. La població d'Ureña, un poble de 203 habitants situat a Valladolid (Castella i Lleó) compta amb nou llibreries i espais dedicats al món de la lectura i la literatura.

Els diferents comerços estan especialitzats en temàtiques: viatges, periodisme, cinema, infantil, naturalesa, món rural, etnografia..., tallers, presentacions de llibres, conferències, debats i simposis literaris.

A més de Calonge, el Gremi d'Editors de Catalunya també premia i reconeix a la població d'Ureña que va obrir la seva primera llibreria ara fa 30 anys "per l'enorme esforç i perseverança en defensa de les llibreries i del llibre i per la dedicació a la dinamització econòmica, cultural i turística dels municipis a partir de la recuperació d'espais urbans com a llibreries que, a més, fomenten la lectura amb esdeveniments culturals vinculats a la literatura.

El **Premi Atlàntida** és un guardó que la institució atorga anualment a una personalitat de reconegut prestigi que s'hagi distingit per la seva contribució al foment de la lectura i del món del llibre i, també, pel seu compromís en la defensa del valor de la cultura i de la propietat intel·lectual.

Des de la primera convocatòria, l'any 1986, el Premi Atlàntida ha recaigut en personalitats de gran rellevància com Václav Havel, Jacques Santer, Viviane Reding, Fabià Estapé, José Manuel Blecua, Javier Solana, Jordi Savall, Joan Manuel Serrat, Jaume Plensa, Isabel Coixet, Jordi Herralde, Lluís Pascual, Carme Riera, les tres llibreries més antigues de Catalunya, la companyia de teatre Tricicle, Josep Maria Pou, entre d'altres.

El projecte Calonge, Poble de Llibres es va inaugurar el desembre de l'any 2021 amb 6 noves llibreries de Calonge i durant el primer any es van vendre més de 35.000 llibres.

La proposta va néixer com una iniciativa de l'Ajuntament de Calonge i Sant Antoni per revitalitzar el centre històric. L'objectiu era convertir-se en la primera book town estable de Catalunya (i la segona d'Espanya). La campanya per captar noves llibreries va rebre al voltant de 200 sol·licituds.

La primera llibreria que es va obrir a Ureña va ser l'Alcaravan ara fa 30 anys. La resta de comerços literaris van obrir el 2007.

El projecte va començar gràcies a la iniciativa de la Diputació de Valladolid que seguint els referents d'altres països europeus com Hay-on-Wye a Gal·les buscaven un poble de la província per poder-hi plasmar el mateix projecte.

JOHN IRVING

“NO TINC INTENCIÓ DE DEIXAR D’ESCRIURE”

Foto: Ivan Giménez

L’ESCRITOR NORD-AMERICÀ ALS SEUS VUITANTA-UN ANYS ASSEGURA QUE CONTINUARÀ PUBLICANT NOVEL·LES, TOT I QUE SEGURAMENT NO SERAN TAN EXTENSES COM “L’ÚLTIM TELECADIRA”.

John Irving publica “L’últim telecadira” i suma ja catorze novel·les escrites. La nova novel·la de l’escriptor de New Hampshire, suposa un nou repte narratiu d’Irving on ofereix una història que compta amb més d’un miler de pàgines. Una obra extensa que marcarà un abans i un després en la seva trajectòria literària. Li ha dedicat sis anys i és “la més llarga, però no la més difícil”, tal com assegura l’autor en una roda de premsa virtual. Recorda que coneixia el paisatge i l’entorn on està ubicada la novel·la i això va fer que el procés de documentació fos gairebé inexistent “no he hagut de marxar enlloc ni aprendre coses noves per escriure aquesta novel·la”. Sol utilitzar pocs moments biogràfics a les seves novel·les “em sento lliure de jugar amb els meus propis records i utilitzo poques quantitats d’aquests elements autobiogràfics”, que modifica i canvia per fer-los més interessants als lectors.

L’any 2016 va decidir deixar la seva feina com a guionista de cine i televisió per dedicar-se en cos i ànima a les seves novel·les. El que realment “l’obsessiona” són precisament les seves novel·les. Adverteix que **“M’he divertit molt escrivint guions pel cinema, però la diversió no és el mateix que l’obsessió. A mi m’obsessionen les novel·les i sempre han significat molt més que el cinema”.** Confessa que partir de “L’últim telecadira”, ja no escriurà novel·les tan llargues. No deixarà d’escriure i ja té al cap altres projectes literaris com una novel·la de la qual ja ha escrit catorze capítols i espera poder enllestir un parell més. Mirant al futur no sap quant de temps més podrà continuar escrivint **“l’alternativa de morir és ser vell, i em sento molt bé sent vell. No deixaré d’escriure”.**

L'èxit de John Irving arribaria amb la quarta novel·la El món segons Garp. "Em va ajudar molt el fet de no haver aconseguit un èxit comercial fins a la quarta novel·la. Fins aquell moment vaig sobreviure fent de professor, donant classes d'anglès, escriptura i fins i tot de lluita lliure".

En el moment de poder dedicar-se únicament a l'escriptura, assegura que va "ser un luxe i ho veig com una sort immensa perquè les meves novel·les podien haver estat ignorades".

Devot seguidor de la novel·la de segle XIX i en especial dels autors Melville i Dickens, assegura que "si hagués admirat a Faulkner en comptes de Dickens no hauria estat novel·lista". Si em comptes dels clàssics, hagués seguit a autors contemporanis com Hemingway o Fitzgerald, que en la seva època batien rècords de vendes i èxit entre els lectors, afirma "m'hagués convertit en una altra cosa".

Amb disset anys tenia l'objectiu de convertir-se en un autor com Dickens o Melville "autors que constitueixen el tipus de novel·les que més admiro. Sé que pot estar antiquat, però soc un escriptor fet a l'antiga i aquesta és la literatura que admiro". Sobre el reconeixement rebut com a escriptor declara "Rebo el que em mereixo. Mai vaig creure que em faria popular escrivint. Sembla que no ho he fet tan malament".

"L'últim telecadira" (Edicions 62 / Tusquets) recorre els darrers vuitanta anys de la història dels Estats Units des de la dècada dels quaranta fins a l'arribada de Trump al poder, passant per la guerra freda, Vietman, les llibertats sexuals o l'era de Ronald Reagan.

La novel·la arrenca a Aspen, 1941, on la Rachel Brewster és esquiadora i als divuit anys competeix als campionats nacionals de descens i eslàlom. Coneguda com la Petita Ray, no aconsegueix pujar al pòdium, però en tornar a Nou Hampshire descobreix que està embarassada.

El seu fill, l'Adam, el protagonista d'aquesta novel·la, no sap qui és el seu pare. Mentre la Rachel passa temporades fora de casa fent de monitora d'esquí, ell creix a prop dels avis, en una família que desafia les convencions i evita les preguntes sobre el passat. Quan, ja amb vuitanta anys, finalment l'Adam decideix viatjar fins a l'Hotel Jerome, on va ser concebut, topa amb uns fantasmes inesperats. "L'últim telecadira" és una

novel·la sobre l'amor i la família, de sexe i política en un ambient on el protagonista, un noi heterosexual conviu en un entorn familiar "Queer".

A través de les seves novel·les, Irving, ofereix una narrativa amb missatges en contra de la intolerància i a favor de la llibertat sexual i la comunitat i els drets LGTBQ+. La seva mare tal com ha recordat l'autor va treballar com a assistent en un centre d'assessorament familiar a noies joves embarassades a New Hampshire, la seva filla Eva és trans i dos dels seus germans es va declarar homosexual i lesbiana. Irving ha confessat "no vaig créixer amb els drets de les dones ni de l'avortament, ni del col·lectiu LGTBQ, però em vaig convertir en un aliat dels seus drets

perquè tenia un germà i una germana que eren homosexual i lesbiana". Quan va escriure Oración por Owen, afirma que "No m'estava inventant res. Jo em vaig convertir en aliat dels drets de les dones i la comunitat LGTBQ+, perquè és la forma en què vaig créixer".

No es considera una persona profètica, però assegura que totes les seves novel·les sempre viatgen al passat "la raó del perquè la meua política sexual que sorgeixen de les meves novel·les poden semblar avançades al seu temps, és sobretot per l'endarreriment que patim, especialment als Estats Units". Continua assegurant que "La política sexual, actualment està anant enrere en diversos països, especialment als Estats Units. No soc

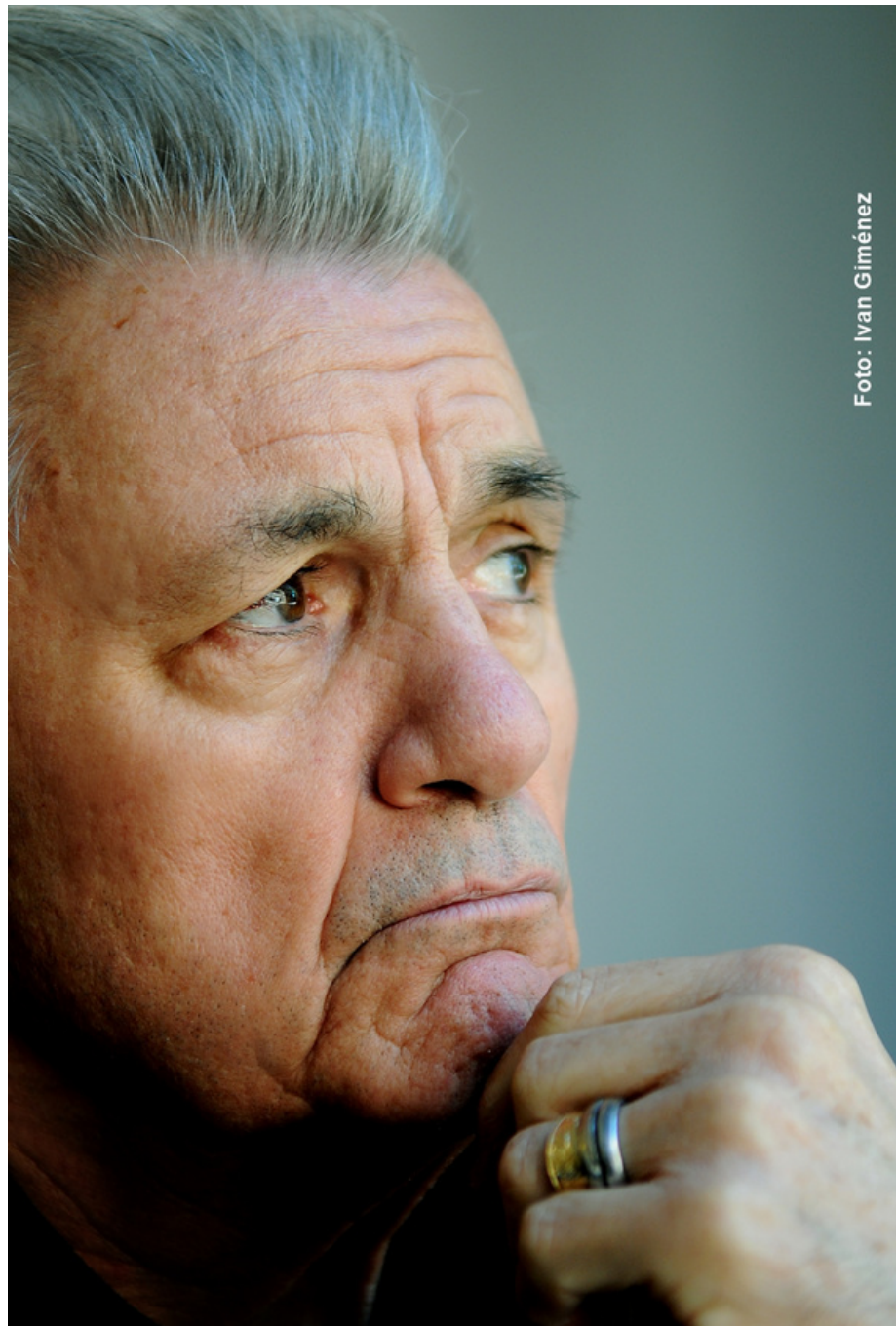

Foto: Ivan Giménez

com durant la guerra de Vietnam". Confessa que la polarització és molt més extrema.

Sobre Trump, adverteix **"és fàcil assenyalar amb el dit a un mentider tan terrible, a un frau tan histrionic com el senyor Trump**, però no hem de donar crèdit a ell com a persona, sinó a la gent que el recolzen i que estan darrere i que existien molt abans que ell entrés a escena".

Aquestes persones, assegura **"ja hi eren molt abans que arribés Trump, i llavors van trobar com a portaveu aquest senyor demagog, imbècil i xenòfob"**.

La literatura ha d'incomodar, perquè això permetrà al lector a continuar llegint "perquè si hi ha un fet inquietant o pertorbador en una novel·la, això és el que motivarà a llegir-la". M'interessa aquest tipus d'incomodat i la preocupació sobre el que els pots passar als personatges". Llavors "incomodat, preocupació i por" serien els ingredients perfectes per continuar llegint. Quan comença una novel·la té clar com acabarà i segueix un full de ruta prèviament establert i intentar que el lector pugui "empatitzar amb el personatge, estimar-lo i témer per ell, farà que continuar amb la lectura".

Es defineix com **"un escriptor molt visual i quan escric ho visualitzo tot com si tingués una càmera**. Els escriptors que he intentat imitar del segle XIX, eren grans autors visuals.". John Irving assegura que "Poder veure una pel·lícula a mesura que vaig escrivint una novel·la sempre ha format inherent a la manera de com escric". Malgrat aquesta confessió assegura que quan escriu **"no penso en la pel·lícula futura que podria fer i cada vegada em preocupa menys si finalment se'n farà una adaptació al cinema"**.

La resta de vida com a escriptor la dedicarà a escriure novel·les "Tinc 81 anys i no crec que estigui viu quan s'adapti una nova novel·la meva al cinema. Per adaptar Les normes de la casa de la sidra es van necessitar catorze anys i no crec que pugui esperar tots aquests anys". Escriu cada dia i de moment no té intenció de deixar d'escriure.

una persona que miri endavant, però el meu país de naixement em fa semblar intel·ligent, però no ho soc, perquè simplement, el país està endarrerit i llavors jo semblo l'intel·ligent".

Tot i fer un repàs dels darrers vuitanta anys de la història nord-americana, per Irving no es tracta de la novel·la més reivindicativa políticament de les que ha escrit i assegura que "és una novel·la més didàctica que no pas controvertida". Recorda que no saps el perquè, "però, **el feixisme està tornant i no hem après res de la història"**. Recomana que hem de prendre nota del passat "per no repetir la història, però al final la història sempre es repeteix".

Sobre EEUU afirma que el país està més dividit que mai **"pensava que el meu país no estaria mai tan dividit**

HARUKI MURAKAMI

EL CORREDOR DE FONDS DE LA LITERATURA CONTEMPORÀNIA

N

o ha rebut el Nobel de Literatura, però l'escriptor japonès ha estat guardonat amb el Premio Princesa de Astúrias de las Letras. El jurat ha destacat "la seva capacitat per a conciliar la tradició japonesa i el llegat de la

cultura occident".

Un silenciós i tímid Murakami rebia fa unes setmanes el Premio Princesa de Asturias de las Letras 2023. Sense dirigir unes paraules al públic assistent a la cerimònia de lliurament celebrada el 20 octubre al Teatro Campoamor de Oviedo, l'escriptor japonès ha estat novament guardonat per la seva trajectòria literària.

A la pàgina web de la Fundació Princesa de Astúrias es recullen unes paraules de l'autor de "Kafka a la platja" on es mostra agraït pel guardó i recorda "M'ha fet considerar de nou que els meus llibres estan en mans de moltes persones de tot el món, per la qual cosa és inevitable sentir una gran alegria com a escriptor de novel·les".

En canvi, Haruki Murakami sí que ha participat en trobades amb estudiants i membres de Clubs de Lectura d'Oviedo i d'altres ciutats. El jurat del Premio Princesa de Asturias de las Letras 2023, considera "la singularitat de la seva literatura, el seu abast universal, la seva

capacitat per a conciliar la tradició japonesa i el llegat de la cultura occidental en una narrativa ambiciosa i innovadora, que ha sabut expressar alguns dels grans temes i conflictes del nostre temps: la solitud, la incertesa existencial, la deshumanització en les grans ciutats, el terrorisme, però també la cura del cos o la pròpia reflexió sobre el fet creatiu. La seva veu, expressada en diferents gèneres, ha arribat a generacions molt diferents. Haruki Murakami és un gran corredor de fons de la literatura contemporània."

L'any 2011, Murakami va ser guardonat amb el XXIII Premi Internacional de Catalunya.

L'escriptor revelava l'any 2017, bona part dels seus secrets com a escriptor a 'De què parlo quan parlo d'escriure' (Empúries/Tusquets) Haruki Murakami reflexionava sobre el procés d'escriptura i analitzava altres elements que juguen un paper important. L'autor de "1q84" afirmava que "El talent és important com també ho és un bon estat físic, la resistència o la sort de ser llegit"

De fet, l'escriptor japonès creu que un cop ens hem assegurat un mínim de seguidors cal continuar escrivint però intentant 'passar-t'ho bé i estar satisfet de la feina".

Malgrat l'èxit a escala mundial de les novel·les de Haruki Murakami l'escriptor confessava 'no crec pas que sigui un geni, ni tampoc he sentit

mai que tingui un talent especial. Evidentment sí durant més de trenta anys m'he pogut guanyar la vida com a novel·lista, alguna mena de talent dec tenir'.

Podem tenir el talent però aquest pot estar amagat i si no aconseguim desenterrar-lo, no ens podrem adonar de les nostres habilitats. Murakami afirma que 'sí tens un gran talent, acabarà florint sens falta'.

L'escriptor japonès assegura que per escriure novel·les cal haver llegit molt i encara que sembli un tòpic 'has de saber en què consisteix una novel·la i tenir-ho totalment interioritzat, Això és tan evident com que, per fer una truita, primer has de trencar els ous'.

Sobre quin tipus de novel·les cal llegir, Murakami no mostra preferències 'novel·les bones, novel·les no tan bones i fins i tot novel·les que no valen gran cosa. Te les has d'empassar totes de cap a cap, t'has d'exposar a tantes històries com puguis'.

Si per escriure cal haver llegit molt, per crear els personatges que protagonitzaran les novel·les 'cal conèixer moltes persones' i observar 'gent que t'agrada, gent que no t'agrada gaire i gent que, directament no suportes, perquè sí en una història només fas sortir personatges que t'agraden, que t'interessen personalment, que no et costen d'entendre, a la llarga la novel·la no tindrà prou recorregut perquè les històries avancen perquè hi apareixen personatges diferents'

CRISTINA RIVAS

“UN TIGRE A PARÍS ESTÀ FETA DE VERITATS A MITGES, PERÒ TAMBÉ DE GRANS VERITATS, D'ALGUNA MENTIDA I DE MOLTES OMISSIONS”

La periodista publica la seva primera novel·la protagonitzada per dues dones; una periodista al Pròxim Orient i l'actriu i activista siriana Fadwa Suleiman.

Fotografia Anna Sosa

Cristina Rivas arrenca amb força en el seu debut com a escriptora. Amb un “Un tigre a París” descriu una història d'amistat i de lluita entre dues dones que es troben a París. Ella, la Fadwa Suleiman és una famosa actriu siriana que va posar-se al capdavant de l'alçament popular contra el govern de Baixar-al Assad i que s'ha convertit en una icona d'aquella revolució. L'altra dona és la narradora de la novel·la, una periodista catalana que va ser ferida de guerra al Pròxim Orient que arriba a París per amor. Un tigre a París (Angle Editorial) és una novel·la basada en els records, una història de lluita i dol on es barregen situacions dramàtiques amb fets quotidians.

“Un tigre a París” és la teva primera novel·la. Què t'ha motivat escriure-la? Quin va ser el punt de partida?

Molt sovint a la vida, tot passa perquè algú et doni una oportunitat. Jo sempre he escrit: dietaris, contes, articles periodístics, poemes, entrades de bloc. L'escriptura em fa molta companyia, igual que la lectura. Ara bé, publicar em semblava figures d'un altre paner, cosa de fer volar coloms, un privilegi reservat per a ben pocs fins que un amic no va poder assumir una feina i me la va passar: vols escriure una novel·la per encàrrec? Aquesta va representar tota una prova, va ser la primera oportunitat per llençar-me a l'abisme que representa escriure una novel·la amb data d'entrega! I així vaig aprendre que potser sí havia d'atrevir-me amb una idea més personal que em voltava pel cap. La segona

oportunitat, la grossa, la que feia més por, me la va donar Angle, editorial que ha fet possible “Un tigre a París”.

Tot i comptar amb elements autobiogràfics, “Un tigre a París” no és una novel·la autobiogràfica.

“Un tigre a París” està feta de veritats a mitges, però també de grans veritats, d'alguna mentida i de moltes omissions. No, no vol ser una novel·la autobiogràfica. Fer aquest llibre m'ha permès ser elegantment mentidera, jugar a deformar allò viscut i a viure a través dels personatges qui hi apareixen.

Assegures que t'ha resultat curiós que un acte tan solitari com és l'escriptura et fes tanta companyia

Sí, és que és un acte solitari en el sentit que només depèn de tu, del teu esforç, del teu temps, etc. Si va bé, tot el mèrit és teu. Si va malament ... Però resulta que al mateix temps, viatges i et mous per escenaris diversos, assages formes de diàlegs, vesteixes i despulles personatges, els crees, els elimines, mai no estàs realment sol. A més, he fet trucades, he investigat, he sortit a caminar per parlar amb els meus personatges, per mirar-me la gent del carrer: per robar formes de caminar, de parlar, de vestir ...

Com has viscut el procés d'escriptura de la novel·la?

Oscil·lava entre la festa i el patiment. Per sort, he comptat amb amics lectors amb qui compartia algun fragment de tant en

tant: soc de necessitar confirmacions.

Sorpren el to en com narres la història. Una novel·la basada en els records que barreges imatges sobre situacions molt dramàtiques a descripcions quotidianes. T'ha costat trobar el to per explicar la història?

La veritat és que trobar el to no ha estat el més difícil. Em va costar molt més creure'm que la pròpia experiència vital podria transformar-se en material literari. Després, vaig patir amb l'ordre del relat. Vaig comptar sempre amb savis consells editorials, això no vull deixar de dir-ho.

A “Un tigre a París” com a una de les protagonistes a l'actriu siriana Fadwa Suleiman, exiliada a París.

He volgut donar a la Fadwa, dins la novel·la, la forma de “l'amic perfecte” de Montaigne. Ella era va ser aquell interlocutor utòpic de qui parlava Martín Gaité: tothom busca algú amb qui explicar-se el món. I amb la Fadwa jo havia gaudit moments de profunda connexió. Vull pensar que les dues ens fèiem créixer en una mena de comunió que només es pot experimentar des de l'amistat. Alguna cosa ens havia lligat des que ens vam conèixer en un restaurant siriana de París, l'any 2012. La Fadwa és una presència invisible i discreta que em visita de tant en tant, fins i tot després de la mort, igual que li passa a la narradora del llibre. Com no voler rescatar algú així de l'oblit? Com podria quedar-me-la per mi sola?

La Fadwa té una doble lluita; pel seu país Síria i també la lluita contra el càncer que pateix.

Sí, la novel·la em serveix per preguntar-me què condueix algú a lluitar per un país, per unes idees. Quina és la força que mou algú a oferir el propi cos, la vida, per una causa? Jo ho faria? Tu o el lector arriscaríeu la vida per uns ideals? Ella no en va tenir cap dubte. I quan ja ho tenia tot perdut, mai no es va penedir d'haver-ho provat, d'haver traspasat un límit: no tenia por. N'estava orgullosa, del que havia fet, malgrat haver-ho perdut tot. La Fadwa també lluitava per trobar el seu lloc al món: com a dona, com a mare, com a ciutadana i com a artista. La Fadwa, que no havia estat mai una dona a qui fos fàcil silenciar malgrat els mecanismes de la dictadura i d'una societat molt controlada pels serveis secrets i més aviat conservadora, va ser silenciada per un càncer. Aquesta mort sempre m'havia fet molta ràbia. Era com de mal guió, no tocava. La malaltia li va retornar la por que havia perdut durant la seva època d'activista a Síria.

-La novel·la arrenca en un cementiri on la protagonista busca la tomba de la seva amiga morta i partir d'aquest moment apareixen els records d'una amistat viscuda.

Sí, la novel·la comença amb un "spolier". El dia de Tots Sants, la narradora decideix fer una visita que tenia pendent i a partir d'aquí entrem al món d'aquestes dues dones que han lluitat i han perdut. O potser "perdre" és guanyar ...

Una novel·la vista com un homenatge, per tancar ferides?

Sí, la novel·la vol ser un homenatge. Quan la Fadwa va morir, jo em vaig preguntar

què en sabia realment, d'ella. Vaig voler-ho posar tot per escrit. Era una forma de recuperar una amiga, d'allargar-li en certa forma la vida, d'endregar el temps viscut amb ella. També vaig voler recuperar la seva lluita. Això de tancar les ferides, no sé, per ser honesta no m'ho havia plantejat així. A mi m'agrada conviure amb les ferides que tinc. A partir d'una certa edat, viure és acumular ferides.

Has volgut escriure una novel·la sobre l'amistat o un cant a l'amistat...

Sí, de fet, el personatge de la Fadwa no és només la Fadwa. Vull dir que la vaig dibuixar pensant sovint en altres amigues meves. Tinc una obsessió amb això de l'amistat, que probablement és la forma més elevada d'estimar.

Un tigre a París
Cristina Rivas

Angle Editorial

Una narració a través del record de la protagonista. Amb els records tenim a idealitzar moments i situacions viscudes?

Sí, també tracta d'això, el llibre. Dels camins que recorre la memòria, de com ens fa trampa i deforma la realitat. Necessitem construir-nos un relat, per explicar-nos. Finalment, res no és veritat, ni tan sols la veritat mateixa.

Has escrit la novel·la per tornar a veure la teva amiga morta, però també per veure't a tu mateixa.

Bé, escriure a partir de la pròpia experiència et confronta constantment a un mirall. Jo insisteixo que m'he basat en la imatge que em tornava el mirall, però l'he deformada. De vegades, faig autoparòdia, de vegades construeixo de zero el que no soc i m'agradaria ser, de vegades robo frases que caço al vol a les cafeteries, al metro, a reunions, a sopars amb amigues ...

Escriure sobre el record pot resultar terapèutic?

Bé, potser escriure és terapèutic, però l'escriptura terapèutica és de difícil publicar. Jo la teràpia me la faig d'altres formes. Amb terapeutes de debò, eh? En conec uns quants! És que si et poses davant de la pàgina en blanc a fer teràpia, et surten coses que no aguanten. Escriure sobre els records serveix per endregar-los, per reinventar-los, per endregar-los si ens cal en forma de relat. Aquest relat resultant és potser un nou record que no té res a veure amb la veritat.

Sobre els records a la novel·la escrius "Mai no escoltem amb la intenció de recordar-ho tot, suposo, o amb la idea que qui ens parla ha de morir aviat. Igual que tampoc parlem perquè ens recordin".

És que parlem tant per parlar i prou, per omplir silencis! I som tan aliens a l'efecte que poden produir les nostres paraules! En aquest parlar per parlar, podem dir frases enormement sanadores i paraules més que feridores. Quantes vegades no ens hem penedit de les paraules dites? O de no haver escoltat suficient? A això també li dono prou voltes ... És que les paraules tenen poder!

Tant la narradora com l'actriu siriana són dues dones lluitadores que busquen la seva llibertat, precisament a París. Què significa París per a tu?

París és un gran escenari. Cadascú hi està convidat a interpretar el paper que li resulti més convenient. Jo adoro París, és la ciutat que m'ha permès ser qui soc ara.

París és una ciutat de fugitius com 's'afirma a la novel·la?

A la novel·la, m'interessa que París sigui la

ciutat de l'amor i també la dels fugitius que hi troben consol. I funciona! Però malauradament, París (França, Europa en general, de fet ...) ja no és un lloc d'acollida. Sovint París expulsa més que no pas acull ...

En el rerefons de la novel·la hi ha el conflicte a Síria on a través de la mirada de la periodista explora situacions viscudes com a enviada especial al Pròxim Orient. Què recordes d'aquella època?

Jo tinc molta memòria -de vegades sento que és un dels meus grans defectes- o sigui que ho recordo tot. Aquella època va ser un privilegi. Vaig aprendre molt, vaig conèixer persones increïbles, i vaig ser conscient de com desconeixem una part de món que és bressol de la nostra civilització. Dels meus viatges per l'Orient Mitjà vaig aprendre també que se'ns ha negat una part de la història: tot al-Àndalus reduït a un parell de pàgines de llibre de text. Ah: també vaig importar d'allà el ritual de convidar els amics a pa amb oli i zatar, una barreja d'espècies que em revifa l'esperit i que és símbol de benvinguda.

Tornaries a fer-ho?

Respecte a això de tornar: bé, em fas aquesta pregunta en plena massacre de palestins a Gaza. Per descomptat que preferiria formar part d'algun equip de periodistes dels quals s'han desplaçat a la zona a mirar-m'ho des de lluny, com a espectadora impotent. Però la meua trajectòria professional ha canviat i ara per ara la idea de tornar no entra en els meus plans. O millor: tornaré al Pròxim Orient, però potser no com a enviada especial per cobrir un conflicte.

La periodista al Pròxim Orient que decideix marxar a París per amor i deixa una bona feina per amor. Per amor són capaços de deixar-ho tot?

L'amor és una font inesgotable de frustracions, però proporciona tants bons moments! La periodista protagonista de la novel·la és impulsiva i s'equivoca sovint, però n'assumeix les conseqüències. És víctima de l'amor romàntic i al mateix temps troba eines per riure d'ella mateixa. A més, el pitjor és no estimar o estimar a mitges i ella, la narradora del llibre, té clar que vol viure intensament.

La visió i el tractament de la maternitat de la Fadwa i de la protagonista és un dels temes que tractes a la novel·la amb una idea d'una maternitat no idealitzada.

Sí, la narradora i Fadwa són mares "estranyes" si les comparem amb allò que el sistema espera que faci una mare. La

Fadwa es divorcia amb un nen ben petit al Damasc de Baixar al-Assad: és ella qui pren la decisió en una societat on el divorci és gairebé sempre decisió unilateral i irrevocable de l'home. No dubta quan decideix convertir-se en activista contra la dictadura: la Fadwa rebel guanya la Fadwa mare, que no podrà tornar a veure el seu fill. La narradora, en canvi, és arrasada per la maternitat. Ella es negava a creure que ser mare li canviaria la vida. De sobte, la maternitat es converteix en el conflicte més gran que mai hagi cobert.

"Diuen que un és d'on neix, però jo estic segura que també s'és d'on es pareix". És difícil tenir un sentiment de pertànyer a un lloc concert quan s'ha viscut intensament en diferents llocs?

Tots estem fets dels llocs que ens han fet créixer, d'allà on hem estimat i allà on hem après a ser "altres". És impossible no estimar-se aquests llocs, almenys com a retorn i per gratitud.

Però sobretot, ara ja parlant fora de la cita del llibre, a mi com a Cristina em sedueix moltíssim la idea de ser estrangera.

La protagonista de la novel·la no creu en l'horòscop, però el llegeix. Necessitem creure en alguna cosa o simplement intentem justificar el que vivim.

Allà on no podem fer llum amb el coneixement, hi posem la imaginació. D'aquí també neix la literatura. Creure en coses que ja sabem que no existeixen té la seva gràcia. És acceptar que som humans vulnerables. La màgia ens ajuda a suportar el dolor i més, en una societat que sembla acabada. I qui sap: potser els astres sí que hi tenen alguna a veure, amb tot plegat!

Després de l'experiència d'una primera novel·la, podrem llegir de noves en un futur?

Diuen que les segones novel·les són les més difícils. Jo no deixo d'omplir llibretes i vaig rumiant sobre alguna idea que va prenent força, però de moment encara estic gaudint del tigre!

L'escriptora mallorquina Laura Gost guanya el cinquè Premi Proa de novel·la

Les cendres a la piscina s'ha imposat a la gairebé una vintena d'obres presentades.

Laura Gost ha recollit el guardó durant una gala al MACBA (Museu d'Art Contemporani de Barcelona). El Premi Proa de novel·la inèdita en llengua catalana té el propòsit d'impulsar l'excel·lència, la renovació i el reconeixement de la literatura catalana. La dotació del premi és de 40.000 euros i en les darreres edicions s'ha premiat a La teva ombra de Jordi Nopca, La casa de foc de Francesc Serés, El país de l'altra riba, de Maïte Salord i i Mater, de Martí Domínguez.

En aquesta edició, s'hi han presentat 19 obres i el jurat ha estat format per Xavier Pla, Clara Queraltó, Anna Sáez, Vicenç Villatoro i Josep Lluch.

La novel·la de Laura Gost narra la història d'una família mallorquina que gira al voltant de la figura del patriarca, en Sebastià, que passa de fer de pagès a enriquir-se construint hotels per als turistes.

La seva vida conjugal i familiar està puntejada per tres dones de tarannà i orígens ben diferents: na Catalina, na Mercedes i la inesperada Leidi, que subratllen l'ascens i la caiguda del protagonista en un món que gira molt de pressa. Amb els anys, paraules com èxit, diners, feina, amor, sexe i família han pres significats que desconeixia. Darrere d'aquest fris familiar, el lector hi endevina la mirada curiosa i sovint àcida d'algú molt jove que pretén comprendre unes vides fugisseres. Xavier Pla, membre del jurat ha destacat "Amb una gran habilitat narrativa, Gost els fa anar amunt i avall en el temps amb una certa crueltat, posant-los en relació amb els esdeveniments històrics de l'últim canvi de segle, cosa que converteix la novel·la en una petita filigrana que desactiva immediatament totes les seves il·lusions i, a més, fa còmplices, d'amagotits, els lectors."

Laura Gost ha publicat les novel·les La cosina gran (Lleonard Muntaner, 2019) i El món es torna senzill (Empúries, 2022). L'any 2018 va rebre el Goya a Millor Curtmetratge d'Animació per Woody & Woody com a creadora i guionista.

La dotació del premi és de 40.000 euros.

EL 42, FESTIVAL DE GÈNERES FANTÀSTICS DE BARCELONA ACONSEGUEIX CONSOLIDAR-SE APLEGANT A MÉS DE 7000 ESPECTADORS

Al llarg dels cinc dies, del 8 al 12 de novembre, s'han ofert una setantena d'activitats, amb 180 ponents representatius de la gran varietat de temàtiques, branques i llenguatges recollits a la programació.

El debat sobre el futur de la humanitat ha estat l'eix central de la setantena d'activitats, i s'ha abordat a través dels diferents gèneres literaris no realistes. La Intel·ligència artificial, el canvi climàtic, la immortalitat, el terror, i la transició del terror literari al terror audiovisual han estat alguns dels temes que s'han tractat enguany.

Autors com Steven Erikson, Ada Hoffman, Brandon Sanderson, Ann Leckie, David J. Skal, Tim Pratt, Malka Older, Wu Ming-Yi, Roger Luckhurst, Jay Kristoff, Camila Fabbri, Mariana Enríquez, Fernando Iwasaki, Jorge Volpi, Marta Sanz, Remedios Zafra, Maite Ochotorena, Laura Fernández, David Rubín, Maite Carranza, Màrius Serra, Martí Domínguez, Andreu Martín, Ada Castells, Raül Garrigasait, Guillem López i Anna Maria Villalonga han participat en la tercera edició.

Organitzat per l'Institut de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona i comissariat per Ricard Ruiz Garzón, el festival 42, ja s'ha consolidat com una cita imprescindible pels amants del gènere on han participat 174 ponents en una

setantena d'activitats que han rebut més de 7.000 espectadors i espectadores presencials.

El comissari del festival, Ricard Ruiz assenyala que "El 42 aposta per la varietat, des de pensar en continguts per a totes les edats, fins els diferents gèneres, passant per la diversitat en les llengües presents, com el català, el castellà, l'anglès, el xinès, el francès o l'italià, entre d'altres, i considerar tots els llenguatges adjacents. Tot això fa que el festival hagi trobat una transversalitat que no existia".

Una novetat que incorporava el festival, han estat les rutes literàries basades en els gèneres no realistes i relacionades amb autors com Manuel de Pedrolo, Mercè Rodoreda, Julio Cortázar, Marc Pastor, Roser Cabré-Verdiell o Albert Sánchez Piñol, i la seva vinculació amb la ciutat.

Un concert a càrrec de Malalletra, el grup de música format per periodistes culturals i escriptors, ha tancat la tercera edició del 42, el Festival de Gèneres Fantàstics de Barcelona, que ha tingut lloc al recinte de la Fabra i Coats, del 8 al 12 de novembre. ahora transmetés el to hilarant de la novel·la.

El Festival 42 lliura els premis a les millors obres de gènere fantàstic

Ferran Garcia, Santiago Eximeno, N. K. Jemisin, Emily St. John Mandel, Roser Cabré-Verdiell, Marina Tena Tena, Octavia E. Butler, Albert Font, Víctor Sellés i Rosa Fabregat entre els premiats de la tercera edició.

Premi 42 a la millor obra original en català 2023: Guillerries, de Ferran Garcia (Males Herbes).

Premi 42 a la millor obra original en castellà 2023: Lancolía, de Santiago Eximeno (Dilatando Mentes).

Premi 42 a la millor obra traduïda en català 2023: La cinquena estació (La Terra Fragmentada I), de N. K. Jemisin (Mai Més).

Premi 42 a la millor obra traduïda en castellà 2023: El mar de la tranquilidad, de Emily St. John Mandel (Ático), amb la traducció d'Aitana Vega.

Premi 42 Revelació en català 2023: Roser Cabré-Verdiell, autora d'AIOUA (Males Herbes).

Premi 42 Revelació en castellà 2023: Marina Tena Tena, autora de Nos devoró la niebla (Insólita).

Premi 42 al millor clàssic traduït al català 2023: Imago, d'Octavia E. Butler (Mai Més), amb la traducció d'Ernest Riera.

Premi Alba 42 a la millor obra juvenil en català 2023: L'Hereu de la mort, d'Albert Font (Obscura).

Premi 42 a la millor obra juvenil en castellà 2023: Fantasmas de verde jade, de Víctor Sellés (Obscura).

Premi 42 Honorífic 2023: Rosa Fabregat.

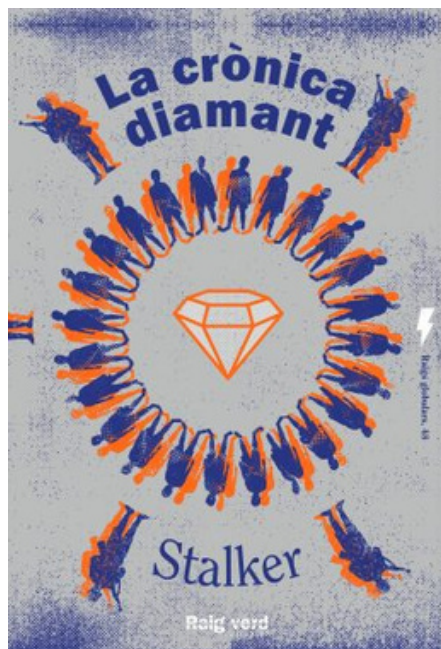
LLUÍS VALERIO, ÀLIES STALKER

“Escric perquè no vull que el que he vist em passi factura”

L'autor de "Motorsoul" revela la seva identitat al Festival 42 en la presentació de "La crònica diamant"

Després de set anys de la publicació de Motorsoul un llibre amb quatre relats sobre l'Àfrica invisible i cinc després d'En aquell cel brillen estels desconeguts, una novel·la que situa l'acció al Sudan del Sud, Stalker ha presentat La crònica diamant ambientada a les mines de diamants a Sierra Leone. La presentació de la nova novel·la ha arribat a sorpresa i ha estat la revelació de la seva identitat real que fins ara s'havia mantingut en l'anonimat i sota el pseudònim de Stalker. La seva identitat real és Lluís Valerio, metge especialista i doctor en Medicina que treballa a la Unitat de Salut Internacional de l'ICS a la Metropolitana Nord i membre de la Unitat de Malalties Infeccioses de l'Hospital Germans Trias. Valerio, ha treballat com a metge assistencial en diversos països africans com Ghana, Senegal, Gàmbia per aprendre i compartir coneixement. L'autor recorda que "Com a metge assistencial a l'Àfrica, jo començo a escriure com una forma illadelsllibres.com

de donar un fil narratiu a històries que tenen en mi una clara repercussió emocional". Confessa que "escric perquè no vull que el que he vist em passi factura".

Malgrat que l'autor va començar a escriure fa molts anys, "no poso el material en mans d'una editorial fins que tinc més de cinquanta anys". Raig Verd és l'editorial que publica les seves novel·les. L'editora Laura

Huerga, destaca que "els diners que generen els llibres en drets d'autor es destinen a projectes solidaris a l'Àfrica com, per exemple, la construcció i subministrament d'aigua i llum a l'escola de Diacoye Banga o al Centre de Salut de Badionkoto (ambdós a Senegal)".

La tercera novel·la La crònica diamant, ens situa a Sierra Leone en les mines de diamants.

L'autor recorda que el personatge que personifica l'ensorrament del país, en Saylor, està basat en l'infame Charles Taylor, president dictador de Libèria i genocida, que feia campanya a Europa per recaptar diners amb fins suposadament humanitaris i així finançar la massacre. Reiterant la importància d'entendre aquest ensorrament de Sierra Leone, Valerio ha afirmat que "una cosa és viure en un lloc amb pocs recursos i l'altre és viure l'ensorrament d'un país. I això no és patrimoni africà, al país més civilitzat també li pot passar".

La novel·la segons afirma l'autor, vol ser una petita contribució a l'esperança de reconstrucció, perquè "en les pitjors circumstàncies inimaginables hi ha qui se'n surt".

Malgrat revelar-se la seva identitat, Lluís Valerio continuarà signant les seves novel·les com a Stalker.

UN LLIBRE I UNA EXPOSICIÓ COMMEMOREN EL CENTENARI DE LA MÍTICA EDITORIAL JOVENTUT

PETER PAN, HEIDI, ENID BLYTON, PIPPI CALCESLLARGUES O TINTÍN FORMEN PART DE LA HISTÒRIA DE L'EDITORIAL.

La biblioteca Jaume Fuster acull fins gener de 2024 una exposició comissariada per Julià Guillamon i Mònica Baró. Amb la participació de Ferran Burguillos, gerent de Biblioteques de Barcelona i Luis Zendrera, Director Gerent de l'editorial Joventut.

L'exposició **Les Aventures de l'Editorial Joventut**, conclou les celebracions del centenari d'Editorial Joventut i mostra els seus llibres en set ambients: una llibreria dels anys vint, una habitació de canalla dels anys trenta, un bar, un saló burgès, una habitació moderna dels anys seixanta, una regata i una habitació d'adolescents d'avui.

Aquesta és la primera vegada que es poden veure en una exposició, materials provinents del fons històric de l'editorial. A les vitrines de l'exposició es mostren podr cartes de diferents autors als membres de la família Zendrera, propietària de l'editorial; catàlegs dels anys 30, elements promocionals d'època, maquetes de llibres, proves de coberta, originals d'il·lustració, fotografies, notes manuscrites del fundador de l'editorial, tipus d'impremta, etc. Per a la doctora en biblioteconomia **Mònica Baró**, l'editorial Joventut "és un referent al món editorial espanyol per haver sabut traslladar l'amor als llibres a

través d'obres universals amb les que s'identifiquen varies generacions de lectors".

Editorial Joventut va ser fundada el 5 d'octubre de 1923, sota la direcció de José Zendrera. Des de llavors ha publicat obres importants com les primeres edicions en català i en castellà de Peter Pan i Wendy, el 1926; o Alicia en terra de meravelles, el 1927, així com algunes de les primeres traduccions d'autors internacionals com Zweig, Curwood, Andersen o els germans Grimm, entre molts d'altres.

Joventut també va ser l'editora d'algunes de les famoses sagues d'Enid Blyton, com la d'El Club dels Cinc, i d'altres èxits com Pippi Calcesllargues.

A més a més, des dels seus inicis l'editorial va treballar amb coneguts autors catalans com ara Marià Manent, Josep Maria Folch i Torres, Josep Carner o Carles Riba, i amb il·lustradors tan importants com Joan Junceda, Lola Anglada o Elvira Elías.

Editorial Joventut en aquests 100 anys ha editat al voltant de 10.000 llibres. En l'actualitat, l'editorial té presència a més de 40 països i participa pràcticament en totes les compres governamentals de llibres d'Amèrica Llatina.

Des de l'editorial recorden la frase de Jella Lepman, "els llibres serveixen per construir ponts d'entesa entre les persones, per entendre millor el món i sentir-nos més connectats amb ell i entre nosaltres". Asseguren que el centenari "no hagués estat possible sense tota la xarxa de persones connectades per les increïbles històries que ens transmeten els llibres. Si hem pogut arribar fins aquí és sobretot gràcies als lectors i lectores que, en obrir les pàgines dels nostres llibres, es deixen endur i connecten amb les històries que a nosaltres ens han fet vibrar d'una manera especial. No podem estar-los més agraïts per confiar en nosaltres".

TSITSI DANGAREMBGA

“Ets dona, ets jove, ets negra, has de callar”

Guardonada amb el Premi Veu Lliure que atorna el PEN Català, l'escriptora i cineasta zimbabuesa Tsitsi Dangarembga assegura que llegir a autores negres, la va ajudar a trobar la seva veu i alliberar-se.

Tsitsi Dangarembga és una escriptora, cineasta i activista, reconeguda com una de les veus més importants del panorama literari africà de les darreres dècades.

L'escriptora ha participat recentment en la conferència inaugural del festival Kosmopolis al CCCB i ha rebut a Palma el Premi Veu Lliure.

El PEN Català valora el compromís de l'autora amb els valors del feminisme i de la lluita anticolonial i la qualitat literària de la seva obra.

La junta del PEN Català, a proposta del seu comitè d'escriptors perseguits lliura el guardó a Tsitsi Dangarembga per “haver apreciat la indubtable qualitat literària de la seva obra, així com el fet que el conjunt de la seva feina literària i cinematogràfica és un valuós testimoni de la realitat d'un país marcat pel passat colonial i pels governs autoritaris posteriors a la independència. S'ha valorat el compromís de l'autora amb els valors del feminisme i de la lluita anticolonial, entesa en el sentit més ample. Naturalment, i en concordança amb el caràcter del premi, també s'ha considerat la persecució judicial a què ha estat sotmesa al seu país”.

Tsitsi Dangarembga agraeix el premi al PEN Català pel premi i a L'Agulla Daurada per haver-la triat per formar part del seu catàlegi ha recordat que aquest tipus de publicacions són necessàries per donar veu a aquells que ajuden a trencar amb els discursos i relats estereotipats sobre l'Àfrica.

Segons Dangarembga “hi ha fronteres físiques, mentals i intel·lectuals, però l'essència humana no en té, el món és una unitat, i el que passa en un racó del planeta acabarà afectant arreu”.

L'autora ha explicat que quan era més jove sentia que la seva veu no era lliure: “Ets dona, ets jove, ets negra, has de callar”. Llegir autores negres la va ajudar a trobar la seva veu i alliberar-se, i per això el Premi Veu Lliure té una significació molt especial per ella.

Preguntada per la lluita feminista africana, Dangarembga s'ha declarat compromesa amb el feminisme negre que obeeix a una lògica interseccional. El fet d'haver patit múltiples opressions demana una mirada més complexa, amb més matisos.

Nascuda a Mukoto, Zimbàbue va publicar l'any 1987 *Nervous Condition* (en català *Neguit permanent*) que va suposar l'inici del seu reconeixement literari. La seva novel·la *This Mournable Body* va ser nominada a l'edició de 2020 del Booker Prize, un dels premis literaris més prestigiosos del món, i va arribar a la short list, la selecció final.

illadelsllibres.com

L'any 2020, l'autora participava en una manifestació pacífica contra la corrupció, a Harare, la capital del seu país, quan va ser arrestada per la policia. Va ser alliberada després del pagament d'una fiança, però li va ser retirat el passaport i va ser obligada a presentar-se setmanalment a les dependències policials. Va ser acusada de “participar en una reunió que incitava a la violència”. Després de dos anys d'assetjament judicial, el mes de setembre de 2022 va ser condemnada a sis mesos de presó. Després de la declaració i apel·lació que van fer ella i Julie Barnes (detinguda amb ella), la pena va quedar en suspens, però el cas continuava obert, i Tsitsi es podia enfrontar a nous judicis. El PEN Internacional va fer des del primer moment un seguiment del cas, i ha demanat repetidament la revocació de la sentència. El passat mes de maig, la condemna va ser finalment suspesa pel Tribunal Suprem de Zimbàbue.

El premi Veu Lliure va ser creat pel PEN Català l'any 2010, a iniciativa de l'escriptora Antònia Vicens, llavors vicepresidenta de l'entitat per les Illes Balears.

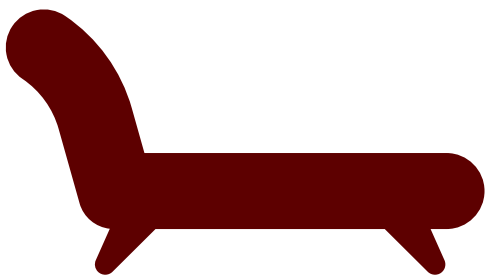
Els guardonats han estat dotze dones i homes que han patit persecució, amenaces o exili a causa de les seves idees, i que han defensat de manera destacada els valors de la llibertat.

El premi ha reconegut l'obra de literats, de periodistes, autors de novel·la gràfica o cineastes. Per al PEN Català, el Premi Veu Lliure és una iniciativa de denúncia de les situacions en què les llibertats artístiques són violades i de reconeixement del coratge de tots aquells que les defensen en situacions difícils.

La novel·la de Tsitsi Dangarembga *Neguit permanent* ha estat publicada en català per L'Agulla Daurada aquest passat mes de març, amb traducció d'Aurora Ballester.

Neguit permanent dibuixa el viatge de creixement personal de la Tambudzai en una nació també jove, Zimbàbue. Coincidint amb els darrers embats de les lluites contra el règim colonial de minoria blanca, la Tambudzai, una camperola de tretze anys, comença els estudis. Sobre l'esquena li reposen les esperances econòmiques d'una extensa estructura familiar patriarcal i, per dins, li crema el desig d'independència.

La lluita de la Tambu per alliberar-se de les limitacions del seu poble i accedir a l'escola de la missió també és el retrat d'una nació que experimenta les tensions entre tradició i modernització, africanisme i europeisme, entre una situació tutelada i oprimida i una condició adulta i autònoma.

El divan de L'Illa amb Mar Bosch

Confessions literàries

Mar Bosch va rebre el premi de novel·la curta Just Manuel Casero 2012 amb la seva primera novel·la, *Bedlam: darrere les hores càlides*.

Després arribaria *Les generacions espontànies* i *La dona efervescent*, obra guanyadora del 10è Premi l'Illa dels Llibres- L'any 2021 El dia de l'esquerda i *L'edat dels vius*, guardonada amb el Premi Crexells.

Fotografia de Laia Cantenys

1-Com i a on busca inspiració per escriure?

Amb els anys he vist que això d'inspirar-se és un mite que va en contra de que es prengui seriosament el nostre ofici. Que un fuster no fa cadires si no està inspirat? De què viuria? Fa cadires -per dir alguna cosa- perquè les fa bé i algú les compra i s'hi asseu, per això s'hi dedica. L'ofici d'escriure no és diferent de qualsevol altre ofici. Que es faci amb certa pretensió artística, ja és una altra cosa.

Sí que és veritat que hi ha moments on la creativitat flueix més, que l'estat mental i les emocions s'alineen amb la velocitat dels dits. I sembla màgia! Però no, són neurones que ballen i s'ho passen bé. Neurones dionisíiques, dits apol·linis. Neurones i dits. Tots dos s'ho passen bé observant el món i les petites coses de cada dia, induint, extrapolant, trencant l'experiència i maldant per tornar-la a recompondre sobre la pàgina. Escriure no consisteix només en el moment d'escriure. És tot el que passa abans i després. I durant, el durant val molt la pena.

A més, la nostra feina no és només creativa o, si més no, la creativitat no té tan a veure amb aquesta concepció romantitzada de l'ofici tan lligada a la paraula "inspiració". Ep! Que tampoc estic defensant una visió purament científica de l'escriure, eh? Això no només és la pràctica reeixida d'una tècnica, és l'harmonització d'aquesta tècnica amb el talent de cadascú. I cadascú surt d'una posició diferent. Tant si venem menys o

més, tinguem més o menys bon concepte de nosaltres mateixos com a escriptors, tothom sap quins són els seus punts forts i en què flaqueja. La inspiració existeix i les muses treballen si tu també ho fas. És un tòpic que constato. I constato que un bon got de vi també ajuda, el dia que tens ganes de deixar-te estar de punyetes. Per editar-lo, això sí: dejuni i abstinència. Inspiració també és la proesa de la concentració màxima i l'encert. Estar inspirat també vol dir saber tornar sobre el text, ser prou analític per veure-li les vergonyes, per exemple. I reescriure'l, això sí que vol inspiració!

Ajuda molt estar tranquil i parentesiàr la idea de perfecció. No escriuries res amb la pressió de fer un text per a la posteritat. Un d'aquells que signaries cada dia de la teva vida. Qui n'està tan segur per afirmar-ho? No escriuries si fas cas a l'impostor que portes a dins i que et diu, constantment, que et dediquis a una altra cosa. També et diu que t'esperis a estar inspirat de debò per escriure. I llavors és quan no escrius res. Res de bo, res de dolent. La inspiració no s'espera, es persegueix mentre treballes i mires de guanya la partida contra tu mateix.

2-Quin seria el seu escenari ideal per escriure?

Per escriure segons què, tant se val el lloc. S'ha d'entregar i has d'anar per feina. Però per escriure literatura, quan pretenc fer literatura, el lloc és el silenci. Una mania? Espais on hi predominin els blancs i on es pugui controlar la llum i les hores. Vol dir

que n'has de tenir moltes per endavant. Si pogués estar en un lloc ideal per escriure, seria a la sala de l'esperit del temps, de Bola de Drac. Allà hi entraven els protagonistes per entrenar-se, lluny de tot, i per a ells el temps no passava allà dins. Quan sortien s'havien tornat molt forts -"mamadísimos" que diu el meu fill, per desgràcia de tots. Quan en sortís jo, hauria escrit uns quantes pàgines i estaria d'un bon humor imbatible. Imbatible! I mai em faria vella escrivint, perquè a fora el temps passaria molt més a poc a poc... En fi: Ja ho veus, em preguntes per l'escenari ideal i et parlo d'un món impossible. QED.

3-Quin és el primer llibre que recorda haver llegit?

El drac de Bagastrà. De la Dolors Garcia Cornellà.

4-Quin llibre li va fer lectora?

El perfum de Patrick Suskind.

5-En quin moment va decidir ser escriptora?

Fer d'escriptora o ser escriptora? De fer-de, de prendre-m'ho com una feina, quan treballar d'una altra cosa em feia nosa a l'escriure. I quan vaig veure que enfocant les energies en un sol camp, potser podria viure'n. D'això fa dotze anys i ja quasi ho tinc. Guanyo igual que si hagués triat qualsevol altra feina. Els filòsofs en podem triar moltes i ens paguen molt bé. Hi ha tanta oferta! Cada vegada em costa menys dir que soc escriptora, que de petita escrivia per a la

meva germana. Perquè l'estimava. Que després escrivia poesia pel meu pare. Perquè m'estimés. La meva primera novel·la, ja de més grandeta, la vaig escriure per a la meva mare. Per agrair-li tot l'amor. Sí, escrivim per amor. Per tornar-lo, per atrau-re'l, per vindicar-lo, per honrar-lo. I des d'aleshores, des de la meva primera novel·la, no he parat d'escriure. Per a mi. Perquè m'agrada i m'actualitza. Perquè em diu la necessitat de llegir, d'aprendre a través de tot el que observo. De ser conscient d'això quan em queixo i dir, què carai! Quina sort que tinc que m'agradi mirar així i així les coses! Espero no oblidar-ho. Tinc una memòria pèssima.

6-Completi la frase: la literatura és...

"La literatura es el conjunto ordenado de relatos, mitos, disertaciones y elaboraciones poéticas producidos por la humanidad, cuyo elemento común es la utilización de la palabra y el lenguaje verbal de manera distinta, extraordinaria, alejada de lo común". Ho diu el diccionari. Mai qüestiono els diccionaris. Només que això de "alejada de lo común" potser és una mica de sobrats. La literatura ha d'estar enganxada a allò comú per dir l'extraordinari. O a l'inrevés. És el viatge (lent i segur o al·lucinat i veloç, depenent de la ploma) de la sensació primària a l'experiència elaborada amb múltiples combinacions de sentits i referents.

7-Quin gènere no escriuria mai i per què?

No faig fàstics a res. Una altra cosa és que ho sàpiga fer bé.

8-Quin autor o autora admira i per què? Vicenç Pagès Jordà. Perquè era un clàssic pop amb potes. Perquè era un pou de saviesa amb arrels. Perquè no em resultava pedant. Perquè llegint-lo aprenia a escriure i aprenia a llegir. Perquè ho havia llegit tot. Perquè em feia sentir que em quedava molt aprendre i perquè era generós amb els companys. Perquè em reconec en el seu sentit de l'humor i en la nostàlgia constructiva, no estetitzada. Perquè érem molt diferents. I perquè va escriure Els jugadors de Whist, que és molt bona.

9- Què busca en una novel·la?

Literatura. Vegi la definició més amunt.

10- En una novel·la el més important és...

Que estigui ben escrita. Bé, això no és el més important: és el mínim que hauríem de demanar per publicar alguna cosa. I que no m'avorreixi. Que vagi a algun lloc i, si pot ser, que aquest lloc sigui nou per a mi. I això no es fa amb arguments brillants o històries xocants. El més important és el com. Però això va a gustos.

11-Quina és part més complicada en el procés de creació d'una novel·la?

Tenir una idea que se sostingui i es pugui

desgranar al llarg de més de 150 planes. Per això faig novel·les curtes. Encara no he tingut un idea prou resistent capaç d'aguantar per ser estireganyada a través d'una història de més de 150 pàgines. I perquè soc molt impacient.

12-Quin llibre ha rellegit varies vegades i per què?

Els meus. Per penedir-me'n una mica. Perquè soc masoquista.

13-Quina novel·la li hagués agradat escriure?

He llegit La perla (Steinbeck), últimament. Quina proesa! També m'hauria agradat escriure Pedro Páramo o qualsevol del contes de Borges. Pensar en això em recorda a una pel·li que va d'un paio que coneix totes les cançons dels Beatles, però el món les ha oblidat: han oblidat els Beatles. Un llestet usurpador amb ganes de fama que aprofita la conjuntura i s'emporta el mèrit. Un desgraciat, al final. M'hauria agradat escriure el que va escriure Borges, però això suposaria concebre un món on ell no existís i això, senyors, no ens ho podríem permetre. Tenir una mala imitació sense consciència de l'original ha de ser nefast.

14-Quin personatge literari li hagués agradat crear i per què?

Això és com preguntar quin fill d'un altre t'hauria agradat tenir a tu. Jo no els conec, els fills dels altres. A casa seva creixen molt ràpid. Però cadascú sap com costa, això de peixar-los! Hi ha personatges literaris que t'encanten, que et cauen bé o els detestes o els tems... Quan ho aconseguen, mai penso que m'agradaria haver-lo escrit jo. Penso que que bé poder-lo llegir. Així és com ens fem nostres els personatges dels altres, els lectors escriptors.

15-Alguna fórmula per atreure lectors?

Ser molt guapo. O ser molt ric i pagar perquè et llegeixin. O ser molt llest i saber què volen llegir exactament. I escriure-ho. I per escriure tampoc hi ha fórmules.

16- Quin novel·la no faltaria mai en la seva biblioteca?

Els llibres de casa s'enfilen per les parets per culpa de plantejaments com aquest: llibres que no puc no tenir. Hedera hèlix. Creixen com una heura i al final ens hi fondrem sense haver tingut temps de llegir-los tots.

17-Recorda alguna anècdota viscuda com a autora?

Real o imaginària? Suposo que això segon:

trobar un noia (desconeguda) llegint un llibre meu al tren. I no tenir nassos de dir-li gràcies.

18- Ser escriptora és...

Una manera de viure. Com diria Mansfield: La vida de la vida. O la meua cambra pròpia, el meu espai de llibertat i, per tant, una parcel·la per a un tipus de realització que jo necessito. Realització no només en el sentit d'autoexplotació o d'estar satisfet amb la feina, sinó en l'existencial. Em faig real, em concreto, a través d'altres facetes que també ho impregnen tot: ser mare, ser filla, ser germana, ser dona, ser amiga i ser una irredempta de tots aquests estats de coses, en general. Ser escriptora és tenir pàtria per tot això i l'expectativa constant d'alliberar-la. Per això escrivim.

19-Un consell per a futurs escriptors?

Que s'apuntin a l'Aula d'escriptura de Girona, per exemple. Jo he estat una escriptora autodidacta i he perdut molt el temps. I no en tenim tant de temps per perdre. M'he plantat a escriure seriosament als trenta anys. Si hagués començat a fer-ho bé abans ara seria millor (res, excuses que va molt bé dir-se). Finalment he trobat el meu camí perquè he tingut la sort i la perseverança necessàries perquè aquestes dues forces es retroalimentin. I l'ambició. Però no es tracta només d'això, un no es converteix en escriptor perquè li faci il·lusió -i salivera-. M'hauria encantat anar a classes d'escriptura, entendre que no tot és talent i inspiració de bon principi. Estalviar-me temps en enfocar el fet d'escriure, en errar lectures, en entestar-me a voler ser un tipus d'escriptor que no seré mai. M'hauria agradat no tenir tanta vergonya quan era més jove en compartir-ho. Ser més conscient de les qüestions relatives a la naturalesa del text i a l'estil. De la importància de llegir bé per escriure millor. I reescriure. Refer. Esborrar. Tot sense perdre la confiança perquè hi ha algú, a l'altra banda, que et diu que no estàs sol. Doncs això, aspirants a escriptors: no esteu sols. Hi ha tanta gent que escriu com gent que llegeix. Potser, fins i tot, hi ha més gent que escriu que llegeix. Això és molt o poc? Mira, no ho sé, però et diu tres coses que cal recordar: que no ets tan especial, que amb la necessitat expressiva no n'hi ha prou i que el talent es treballa.

20-Com li agradaria ser recordada?

No escric per ser recordada, escric per viure de l'única manera que la meua existència sembla que obeeix a algun patró de sentit: viure escrivint és una constant en el temps que en valida. Que em diu que soc com un d'aquells peixets del discurs de Foster Wallace, que es pregunta per la naturalesa de l'aigua. Doncs l'aigua és això: el medi on habito, la condició de possibilitat.

Sonsoles Ónega guanya el Premio Planeta amb la novel·la “Las hijas de la criada”

La periodista i escriptora rep el guardó amb una novel·la ambientada a Galícia amb una família d'empresaris conservers gallecs com a protagonistes.

Sonsoles Ónega havia presentat la novel·la amb el títol de “Otoño sin tti” i amb el pseudònim de Gabriela Monte. Finalment el títol de l'obra és “Las hijas de la criada” on narra la història d'una família d'empresaris gallecs, els Valdés, que recorre els dos primers terços del segle XX i llocs com l'exòtica Cuba i la misteriosa Galícia. Una història de tres generacions de dones gallegues on les dones de la família, lluitadores i emprenedores, van crear tot un imperi conserver a la seva terra natal, però un terrible secret els va marcar les vides per sempre.

“Las hijas de la criada” és la setena novel·la publicada per Sonsoles Ónega. L'any 2004 va publicar “Calle Habana, esquina obispo” i l'any 2007 “Después del amor” ambientada a l'Espanya de la sego a república i que obtindre el Premio de Novela Fernando Lara.

Ónega durant el discurs d'agraïment ha volgut reivindicar la lectura afirmant que “Som els llibres que hem llegit i només farem un món millor si ens alimentem d'ells”. Ha recordat que “No hi ha ciutadà millor armat enfront dels poders i abusos que el ciutadà llegit”. Ha volgut dedicar el premi “a les escriptores amb fills i als fills de les escriptores”.

El jove escriptor **Alfonso Goizueta** amb 23 anys ha estat el finalista amb la novel·la “La sangre del padre”. La novel·la presentada amb el títol de “El rey del este” narra la vida d'Alexandre Magne. Goizueta ha destacat que “Darrere del mite, aquesta novel·la busca a l'home. Alejandro Magno va marxar de casa buscant-se a si mateix, i en aquest viatge, en aquesta cerca estem tots, per descobrir-nos a nosaltres mateixos”.

Després de l'assassinat del seu pare, el jove Alexandre emprèn una expedició cap a Pèrsia per alliberar els pobles de la barbàrie. però expedició rere expedició, batalla rere batalla, aquest lloable objectiu es transforma en pura ambició, i ell mateix s'acaba convertint en un tirà que arrossega els seus a la mort.

Alfonso Goizueta és l'autor més jove en ser finalista del Premio Planeta. Amb 17 anys va publicar el seu primer llibre Limitando el poder 1871-1939, on analitzava la història de la diplomàcia occidental.

L'edició 2023 del Premio Planeta ha destacat per l'alta participació i de manuscrits presentants. El més d'un miler d'obres presentades, 461 més que a l'edició anterior, es valora des de l'organització com “una confirmació de la reputació del premi i denota l'interès que desperta el guardó en l'àmbit de les lletres a Espanya i Amèrica Llatina”. Per primera vegada, els manuscrits es podien enviar en format digital, per mitjà de correu electrònic, un fet que “afavorit l'alta participació” i arribar a la xifra de 1.129 manuscrits presentants.

El Premio Planeta de Novela 2023 està dotat amb un 1.000.000 d'euros per a l'obra guanyadora i 200.000 euros per la finalista. El jurat del premi està format per José Manuel Blecua, Fernando Delgado, Juan Eslava Galán, Pere Gimferrer, Carmen Posadas, Rosa Regàs i Belén López, directora d'Editorial Planeta i secretària del jurat amb vot.

UN PETÓ DE PEL·LÍCULA, PER MARTÍ GIRONELL

L'escriptor analitza la novel·la "L'any que vaig estimar" Ava Gardner de Jordi Solé, obra guardonada amb el premi Prudenci Bertrana 2023.

Us volia fer una confessió. M'he ben enamorat. Però no pas de l'Ava Gardner com li passa al protagonista de la novel·la d'en Jordi Solé, que acaba de guanyar el premi Prudenci Bertrana, i que es titula "L'any que vaig estimar Ava Gardner" (Columna) sinó que m'he ben enamorat de la novel·la. I us explicaré el perquè fins allà on pugui per fer-vos-en venir moltes ganes de llegir-la. És un homenatge al cinema des de la literatura estant, és un homenatge a tota una època, sobretot la que va viure la Costa Brava gràcies a la relació d'amor entre Hollywood i aquest racó, llavors idíl·lic i paradisiac, del nostre país. El de Tossa de Mar els anys 50 va ser el primer rodatge que la gran i potent indústria nord-americana del cinema fa al nostre país. Va ser aquell de Pandora i l'holandès errant amb Ava Gardner i James Mason.

La novel·la ens capbussa en aquella època i en l'instant que arriba tota aquesta patuleia a Tossa de Mar i ho veiem des del punt de vista d'en Pol, el fill adolescent de l'Heather, la cuinera de l'hotel Àncora, on s'allotja tot l'equip de rodatge. Després també se n'aniran a filmar a S'Agaró i a Girona, però tota l'acció es desenvolupa allà, al quarter general que és l'Àncora de Tossa.

I per mi que qui ens expliqui la història sigui en Pol, és un molt bon plantejament. Com que la seva mare és anglesa, ell és l'únic que parla anglès i és el pont, el traductor, el facilitador entre "els del cine", com els bategen, i la gent de Tossa. Perquè justament en els personatges secundaris, la gent de Tossa és on hi ha l'autenticitat de la novel·la. Des d'en Pere, un pescador que els deixa la barca per una seqüència a la Isabel, la majordoma que tenen la Gardner i la seva germana quan viuen en un xalet extraordinari. O en Manel

Fàbregas, el fabricant de records local que és clau en aquesta història. Sense oblidar en John Bryant, Bappie Gardner o l'Albert Lewin, de la part americana. A través d'en Pol serem testimonis del que passa dins i fora d'aquest rodatge.

Fareu un viatge a la Catalunya dels anys cinquanta que volia començar a respirar i mirar enfora mentre el franquisme era ben present i on el cinema made in Hollywood feia somniar a diverses generacions. Veurem i serem conscients que suposa tenir una gran estrella com la Gardner rondant per casa, pel poble i veure que és una persona com qualsevol altra, que té sentiments, que valora les persones pencaires, que es fa estimar per com és i no per com el cinema ens volia fer veure com era.

A través del relat, de la descripció, dels diàlegs us farà l'efecte que sou dins d'una pel·lícula. I això és gràcies a com Jordi Solé ha escrit aquesta història farcida amb diverses històries d'amor. D'amors de rodatge, com llegireu. Perquè no només hi ha la història d'amor coneguda d'Ava Gardner i Frank Sinatra- i perquè La Veu va viatjar fins a Tossa-, sinó que també hi ha la pretesa relació d'Ava Gardner i Mario Cabré- un ardit perquè la premsa parlés del film o no?-, entre en Pol i la Marta Puig, la filla de l'amo de l'Hotel Àncora; la història de l'Heather i... fins aquí puc llegir. Perquè us toca a vosaltres descobrir les

diferents històries d'amor que s'entrellacen en aquesta novel·la que val molt la pena.

En Pol ens explica i ens fa partícips d'una part important de la seva vida, el pas de la infantesa a la joventut que coincideix amb aquell any que va estimar Ava Gardner. I ens reconeix que aquell amor d'estiu, de rodatge, va ser irreplicable perquè "les coses perfectes només es poden fer malbé". Ho admet, anys més tard quan s'assabenta per les notícies de la mort de l'actriu i es pregunta què hauria passat si al cap dels anys, quan ja tenia edat per festejar-la de veritat, s'hagués presentat davant seu per dir-li que encara recordava aquell petó. I que sí ho feia era perquè va ser de veritat i perquè no era un petó de pel·lícula.

A white lighthouse with a red lantern room stands on a rocky shore. The lighthouse has a small door at the base with the number '185' on it. The sky is overcast and the sea is visible in the background.

L'ILLA DELS LLIBRES

**17 anys compartint
l'actualitat literària**

Email: info@illadelllibres.com

WWW.ILLADELSLLIBRES.COM